

Vejledning om håndtering af kister

Håndtering af kister er en af de arbejdsopgaver i folkekirken der kan give udfordringer i arbejdsmiljøet. Kister er som udgangspunkt tunge og uhåndterbare og håndteringen kan medføre u hensigtsmæssige belastninger af kroppen, hvis der ikke anvendes egnede tekniske hjælpemidler.

Hvordan I som menighedsråd skal forholde jer til problematikken afhænger først og fremmest af hvordan kisten kommer til stedet.

Kisten kommer til kirken eller kapellet

Kommer kisten direkte til kirken, er det som udgangspunkt de pårørende, der har ansvaret for at kisten sættes ind og bæres ud af kirken. De pårørende kan anmode bedemanden om at udføre denne opgave. Da denne opgave ikke er menighedsrådets ansvar er den ikke beskrevet i denne vejledning. Hvis kisten kommer i kapellet er det ligeledes de pårørendes ansvar. De pårørende kan også her anmode bedemanden om at udføre denne opgave

Kisten placeres i Kapellet

Men er kisten blevet sat i kapellet, har menighedsrådet ansvaret for at flytte kisten fra kapellet til kirken. I praksis vil det betyde, at opgaven påhviler kirkefunktionærerne. For at de kan løse denne opgave er det vigtigt at se på en række forhold, der skal overholdes.

Hvordan opbevares kisten i kapellet

- Det vigtigste er, at kisten kan placeres i kapellet ved hjælp af et egnet teknisk hjælpemiddel, da løft af kister ikke er tilladt i forhold til arbejdsmiljøloven.
- Det anbefales, at anvende en elektrisk eller hydraulisk kistevoan/katafalk, der kan sænkes op og ned. Denne kan anvendes ved transporten fra rustvoan til kapel.
- Hvis bedemanden medbringer sit eget tekniske hjælpemiddel, kan han flytte kisten over på kirkens katafalk/kistevoan, eller kistereol med ruller, i kapellet. Det kan fx ske med denne transportable, elevérbare kistevoan:

- I kapellet sænkes kistevognen/katafalken ned i samme højde som den form for opbevaring der er i kapellet, så kisten kan skubbes derover uden besvær(uden kantlister på katafalken der forhindrer dette) så det kan foregå uden manuelle løft.

Mange steder opbevares kisten på en ældre kistebænk, se eksempel herunder. Det er på disse kistebænke muligt, at få monteret en topplade med ruller på så transporten fra kistevogn/katafalk til kistebænk kan foregå let og ubesværet.

- Hvis kisten transporteres fra rustvogn til en katafalk, kan kisten blive stående på katafalken i kapellet, indtil den skal transporteres videre til kirken, medmindre katafalken skal anvendes til andre opgaver i mellemtiden.
- Hvis der skal opbevares flere kister samtidig, i kapellet, kan man anvende en kistereol med ruller. Se eksempel her:

Det er en helt konkret vurdering, hvilken katafalk/kistevogn der er bedst egnet ved hver enkelt kirke og kapel. Det kræver en afprøvning på stedet, hvilket leverandørerne er meget villige til. Se tilfældige eksempler på modeller herunder.

FOLKEKIRKENS
ARBEJDSMILJØ
RÅDGIVNING

- Kisten **må ikke** placeres på bukke eller andet i kapellet, hvis den derfra skal løftes over på en kistevogn eller katafalk, inden den skal transporteres til kirken.
- Arbejdsgiveren skal oplære og instruere de ansatte i hvordan arbejdsopgaven skal udføres, herunder at kistevogn/katafalk (eller andre tekniske hjælpemidler) anvendes korrekt.

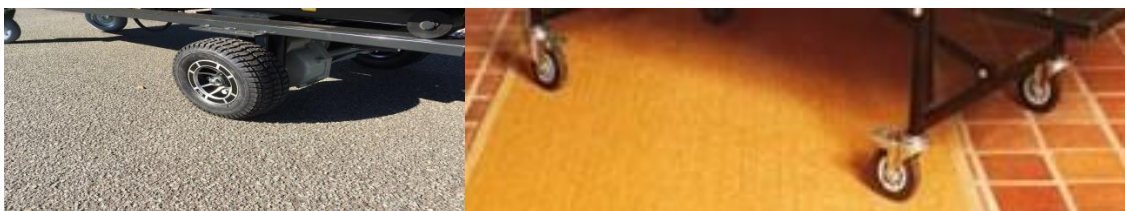
Transport af kisten fra kapellet til kirken

- Menighedsrådet har ansvaret for, at kisten transporteres fra kapellet til kirken, og dette arbejde udføres oftest af kirkefunktionærerne/gravere.
- Hvis der anvendes en manuel skubbet/trukket katafalk/kistevogn, skal underlaget fra kapel til kirke, skal have en lille køremodstand og være stabilt, jævnt og vandret, så transporten kan foregå let og uden stor kraftanstrengelse.

FOLKEKIRKEN
ARBEJDSMILJØ
RÅDGIVNING

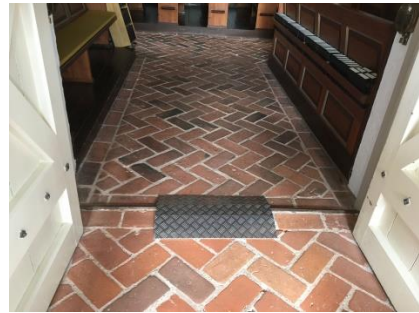
- Underlaget skal sikre godt fodfæste og være stabilt, da det er afgørende for, hvilken skub/trækkraft der kan præsteres.
- Der skal anvendes en kistevoan/katafalk med automatisk fremdrift, der kan klare store belastninger, hvis der er stigninger/hældninger, grus, ral eller anden blød belægning på transportvejen til kirken.
- Mange opbremsninger og igangsætninger under transporten gør belastningen større.
- Store luftfyldte hjul er nemmere at trække og skubbe med, end små faste hjul, se herunder:

Hvordan kommer kisten ind i kirken

- Er der trapper som adgangsvej til kirken eller inde i kirken, skal der anvendes slisker/ramper, der udover transport af kister også forbedrer adgangsforholdene for handicappede, gangbesværede og barnevogne. Vær dog opmærksom på, at slisken/rampen ikke bliver for tung til at én til to personer må bære den, dvs. max. 12 kg/person i underarms afstand fra rygsøjlen.
- Se Arbejdstilsynets vejledning D.3.1 om løft, træk og skub: <https://arbejdstilsynet.dk/da/regler/at-vejledninger/l/d-3-1-loft-traek-og-skub>
- Er stigningen på rampen stejlere end 1:20, skal hjælpemidlet/katafalken være med elektrisk fremdrift. Stationære ramper må ikke udføres med en større hældning end 1:20 (5 cm pr. m) ifølge bygningsreglementet.
- Ramperne skal være egnede til det tekniske hjælpemiddel der anvendes til transporten af kisten.

Se eksempler på lette slisker/ramper herunder:

Hvordan transporteres kisten til graven eller rustvognen

- Det er som udgangspunkt de pårørende, der har ansvaret for at kisten transporteres ud af kirken. Men i nogle tilfælde er der få eller ingen pårørende, og derfor vil det være kirkefunktionærernes opgave.
- Der skal anvendes et egnet teknisk hjælpemiddel, en kistevojn/katafalk, hvis de ansatte skal varetage transporten ud af kirken, da ingen ansatte eller menighedsrådsmedlemmer må løfte kister. Vær opmærksom på at adgangsvejen skal være ryddet for blomster, så der er plads til kistevojn/katafalk.
- Der skal anvendes slisker/ramper ved dørtrin, trapper og andre niveauforskelle.

FOLKEKIRKENS
ARBEJDSMILJØ
RÅDGIVNING

- Ved flere kirker informerer man de pårørende om muligheden for, at de kan benytte katafalken til transporten til gravstedet, så de ikke skal løfte en tung kiste. Det kunne være en god service, hvis de pårørende gerne vil undgå at løfte kisten.
- Det er desuden muligt at anvende en "kistesænker", når kisten skal nedsænkes på et gravsted. Kistesænkeren bremser automatisk alt efter kistens vægt. Man kunne fx indkøbe en i et provsti, der så kunne udlånes til de enkelte sogne ved behov.
Se eksempel og video herunder:

Videolink: <https://www.youtube.com/watch?v=-VKwykR82IU>. Kilde: www.jas.dk

Særlige forhold

Der kan i meget få kirker være tilfælde, hvor det ikke er muligt at anvendes egnede tekniske hjælpemidler. Det kan skyldes at der er ekstrem dårlig plads eller tilgængelighed til lokalerne. I de få tilfælde kan man delvist håndtere kisten manuelt, men det kræver at:

1. der ikke kan findes en egnede teknisk løsning – og mulighederne er undersøgt
2. den valgte løsning er den mindst belastende – og medarbejderne nøje er instrueret i hvordan den udføres
3. antallet af ceremonier hvor problemstillingen opstår, er lav (få begravelser)

Fotokilder: www.spangkilde.dk , www.dansand.com, www.rampe.dk, www.balleinnovation.dk ,
www.immodenmark.dk, www.worm.dk , samt google.

FOLKEKIRKENS
ARBEJDSMILJØ
RÅDGIVNING